៤

សីល៥

សីល៥ គឺ ការកាន់ចរិយាមារយាទល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ការមិនប្រព្រឹត្តកន្លង វិនយប្បញ្ញត្តិ ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។ សីល៥ មាន ៖

១- **បាណាតិបាតា វេរមណី** : វៀរ[1] ចាកកិរិយាធ្វើសត្វមានជីវិត ឲ្យអស់ជីវិត គឺ សម្លាប់សត្វ

២- **អទិន្នាទានា វេរមណី** : វៀរ ចាកកិរិយាកាន់យកនូវវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ ដោយកាយឬ ដោយវាចា

៣- **កាមេសុ មិច្ឆាចារា វេរមណី** : វៀរ ចាកកិរិយាប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ

៤- **មុសាវាទា វេរមណី** : វៀរ ចាកកិរិយាពោលនូវពាក្យកុហក

៥- **សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា វេរមណី** : វៀរ ចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺ សុរានិងមេរ័យ ។

ខ្ញុំសូមធ្វើការអធិប្បាយ ដូចតទៅ ៖

សីលទាំង ៥ មានមុខងារខុសៗគ្នាពិតមែន តែក៏ជាប់ទាក់ទងគ្នាដែរក្នុងការរស់នៅ ដើម្បីឲ្យបានសេចក្តីសុខដល់ខ្លួនយើងផង និងសេចក្តីសុខដល់អ្នកដទៃផង ហេតុនេះ ហើយបានជាមានពាក្យហៅសីល៥ ថាជានិច្ចសីល គឺសីលដែលគេកាន់ជានិច្ចកាល គឺរាល់ថ្ងៃ ។

- សីលទីមួយ វៀរចាកការសម្លាប់សត្វ មានន័យជ្រៅទូលំទូលាយណាស់ ថ្វីបើសីល ទូន្មាន តែចំពោះកាយកម្មនិងវចីកម្ម កិរិយាមិនសម្លាប់សត្វ បណ្តុះចិត្តយើងឲ្យមាន

[1] តម ឈប់ អត់មិនធ្វើ

ធម៌មេត្តាដល់សត្វលោកទាំងមូល គឺរាប់ទាំងមនុស្ស និង សត្វតិរច្ឆានផងដែរ ។ បើយើង គោរពជីវិតមនុស្សលោកទាំងអស់គ្នា នោះសង្គ្រាមរវាងប្រទេសនិងប្រទេសក៏គ្មាន ហើយ សង្គ្រាមពិភពលោកក៏គ្មាន។ បើយើង គោរពជីវិតសត្វ ចិត្តយើងមិនអាចទៅជាឃោរឃៅ បានដោយងាយឡើយ។ មានអ្នកខ្លះបំពានសីលទី១នេះ ដោយទាំងបង្ខំចិត្ត ពីព្រោះគ្មាន មធ្យោបាយអ្វីផ្សេងដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិត ។ ដូចជា អ្នកនេសាទខ្លះ ដល់ពេលគាត់ចាស់ គាត់ ឈប់នេសាទ ហើយទៅវត្តកាន់សីលក៏មាន ដូចនៅក្នុងភូមិខ្ញុំ អ្នកប្រកប របរលីសែង ដល់ពេលគាត់ចាស់លីសែងលែងរួច គាត់ក៏ឈប់ទទួលទានស្រា ។ ចំពោះព្រះពុទ្ធ សាសនា ដោយបានចែងយ៉ាងច្បាស់នូវ ការវៀរបាណាតិបាតនេះ អ្នកដែលថាខ្លួន ធ្វើសង្គ្រាម ដើម្បីផ្សាយសាសនា ឬ ធ្វើឲ្យសាសនាកាន់តែរីកធំលើពិភពលោកនោះ ពុំអាចតាំងខ្លួនថាជាអ្នកបម្រើ ព្រះពុទ្ធសាសនាបានឡើយ។ ពីព្រោះធម៌ក្នុងព្រះ ពុទ្ធសាសនា គឺគោរព ជីវិតសត្វ ដូច្នេះមិនត្រូវសម្លាប់គេឯង ដើម្បីវាតយកទឹកដីហើយ តែងតាំងសាសនាព្រះពុទ្ធនោះទេ ។ ប្រសិនបើជាមានអ្នកធ្វើនូវអំពើឃោរឃៅបែបនេះ គឺមិនមែនជាអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាទេ មិនមែនជាអ្នកបម្រើព្រះពុទ្ធសាសនាទេ ផ្ទុយទៅវិញមានតែធ្វើឲ្យខូចឈ្មោះព្រះពុទ្ធសាសនា។

- សីលទីពីរ វៀរចាកកិរិយាកាន់យកនូវវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ ដោយកាយឬ ដោយវាចា

មានអ្នកខ្លះ អត់ការងារធ្វើ ដោយគេបញ្ឈប់ មកពីបានលួចរបស់នៅកន្លែងធ្វើការ។ ពាក្យចាស់លោកថា លួចគេធ្លាប់ដៃ។ បើ ម្ចាស់គេដឹង គេផ្សាយចេញទៅក្រៅ តើអាម៉ាស់ មុខយ៉ាងណាទៅ ។ ឯណាទៅសេចក្ដីសុខ ។

- សីលទីបី វៀរចាក កិរិយាប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ

តាមព្រះពុទ្ធសាសនា កាម ដូចជា កាមគុណ កាមតណ្ហា ជាប្រភពនៃទុក្ខទៅហើយ

ហើយបើប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមថែមទៀត នោះទុក្ខកាន់តែខ្លាំងទៅទៀត។ ការប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាមនៅទីនេះ មានការលួច ប្តី ប្រពន្ធ កូនគេ ។ អំពើនេះ ធ្វើឲ្យមានការបែកបាក់គ្នាក្នុងគ្រួសារ ។ លុះឪពុកម្តាយបែកបាក់គ្នា កូនចៅក៏ទទួលការលំបាកផ្សេងៗ ព្រោះតែកំហុសអ្នកដទៃ ។ ម៉្យាងទៀត ឪពុកម្តាយដែលមានកូនត្រូវគេបំពានបំពារនឹងកើតទុក្ខក្រៀមក្រំ ។ អ្នកដែលធ្វើអំពើបែបនេះ គួរតែគិតដល់ចិត្តអ្នកដទៃផង យើងចង់សុខសប្បាយ គេក៏ចង់សុខសប្បាយដែរ ។

- សីលទីបួន វៀរចាកកិរិយាពោលនូវពាក្យកុហក

មនុស្សគេយកសំដី ដំរីគេយកភ្លុក។ មនុស្សនិយាយពាក្យមិនពិតច្រើនដង លុះគេឈប់ជឿនោះទៅជាខូចប្រយោជន៍ខ្លួនឯងវិញពីព្រោះថា លុះត្រឡប់មកនិយាយពិតវិញគេក៏នៅតែមិនជឿ ដោយហេតុមកពីទម្លាប់និយាយពាក្យមិនពិត ។ នៅក្នុងកម្មបថ ១០ វចីកម្មមាន៤ ហើយទាំង៤ នេះសុទ្ធតែមានប្រយោជន៍ទាំងអស់ក្នុងជីវិតរស់នៅរាល់ថ្ងៃ ។

- ដូចជាការ និយាយញុះញង់ ធ្វើឲ្យគេឈ្លោះគ្នា តើបានប្រយោជន៍អ្វីដល់អ្នកដែលញុះញង់គេនោះទេ? ថ្ងៃក្រោយលុះគេដឹងការពិត ចំណេញតែគេស្អប់ខ្ពើមអាប់កិត្តិយស។

- ការនិយាយ ពាក្យមិនពីរោះ យើងច្រើនតែនិយាយពាក្យមិនពីរោះនៅពេលយើងខឹង។ ដូច្នេះទាល់តែអប់រំ ចិត្តផង និង សំដីផង ។ ឃ្លាមួយដែលខ្ញុំឃើញក្នុងសៀវភៅធម៌ ហើយគួរចាំសម្រាប់ដាស់សតិយើងនោះ គឺ ៖

ពេលណាគេធ្វើអំពើអាក្រក់ដល់យើង ត្រូវជម្នះនូវការអាក់អន់ស្រពន់ចិត្តនោះចេញ ហើយពោលថា ៖

« ចិត្តរបស់អាត្មាអញមិនត្រូវមានការសៅហ្មងត្រឹមតែហេតុការណ៍នោះៗឡើយ ។ អាត្មាអញមិនអនុញ្ញាតឲ្យផរុសវាចាណាមួយ សូម្បីតែមួយម៉ាត់ ផុសចេញពីបបូរមាត់ អាត្មាអញឡើយ » ។

បើពាក្យ ខាងលើនេះវែងពេក ពិបាកនឹងចាំ យើងអាចតែងជាឃ្លាដោយខ្លួនយើងក្នុងការតាំងចិត្តនេះ ហើយយើងទន្ទេញឃ្លានោះឲ្យចាំ សម្រាប់**សតិ**យើងដឹងទាន់ កាលណាមានអាសន្ន ។ ដូចជាឃ្លាពីរខាងលើ មួយស្តីពី ការសៅហ្មងចិត្ត ហើយមួយទៀតអំពី ផរុសវាចា យើងអាចបង្រួញថា ៖

« ខ្ញុំមិនអនុញ្ញាតឲ្យ ទោសៈនេះ មកធ្វើឲ្យខូច ធម៌ខន្តី របស់ខ្ញុំ »

«ខ្ញុំមិនអនុញ្ញាតឲ្យ ផរុសវាចានេះ មកធ្វើឲ្យខូច សុវាចា របស់ខ្ញុំ » ជាដើម ។ យើងទន្ទេញ ឃ្លាទាំងនោះឲ្យចាំ ដូចទន្ទេញធម៌ ដើម្បីឲ្យការសម្រេចចិត្តនេះជ្រួតជ្រាបក្នុងចិត្តយើង (បារាំងហៅថា autosuggestion គឺយើងធ្វើឲ្យកាន់តែជឿខ្លួនយើងនូវអ្វីមួយដែលយើងយល់ថាល្អ ថាត្រូវ ហើយយើងចង់បាន) ។

- ការនិយាយរោយរាយ និយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ យកជាការពិតពុំបាន។

- សីលទីប្រាំ វៀរ ចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺ សុរា និងមេរ័យ ក្នុងសីលទីប្រាំនេះ មានពាក្យពីរម៉ាត់ គឺ សេចក្តីប្រមាទ និងទឹកស្រវឹង ។ សេចក្តី**ប្រមាទ** គឺការធ្វេសប្រហែស ។ ពាក្យនេះមានន័យសំខាន់ណាស់ ពីព្រោះជាពាក្យបណ្តាំចុងក្រោយរបស់ព្រះពុទ្ធ មុននឹងព្រះអង្គចូលនិព្វាន ។ ការធ្វេសប្រហែសនាំឲ្យទុក្ខ ដល់ខ្លួនឯងផង និងឲ្យទុក្ខដល់អ្នកដទៃផង ។ កាលខ្ញុំនៅរៀននៅឡើយ ផ្ទះខ្ញុំនៅជិតរោងចក្រធ្វើប៉ោតប្រេងកាត ថ្ងៃមួយ មានអ្នកធ្វើការម្នាក់ដែលខ្ញុំស្គាល់ ត្រូវម៉ាស៊ីនកាត់ដែកប៉ោត វាកាត់ម្រាមដៃគាត់ស្ទើរតែគ្រប់ម្រាមទាំងអស់ ។ នេះហេតុមកពីការធ្វេសប្រហែស តែមួយប៉ប្រិចភ្នែក ។ ផឹកទឹកស្រវឹងដូចសុរាជាដើម អាចឲ្យភ្លេចស្មារតី ធ្វើឲ្យមានការក្លាហានមិនស្គាល់គ្រោះថ្នាក់ រហូតដល់មានការធ្វេសប្រហែស ។ ដូចយើងធ្លាប់ឮហើយ គ្រោះថ្នាក់ចរាចរភាគច្រើនមកពីអ្នកបើកបរ ផឹកស្រា។ ហើយពេលគ្រោះ

ថ្នាក់ម្តងៗ អ្នករងគ្រោះ មានទាំងអ្នកបើក មានទាំងអ្នកជិះ និងជួនកាលបណ្តាលឲ្យរថយន្តផ្សេងទៀត ដែលបើកធម្មតាសោះ មករងគ្រោះជាមួយដែរ។

ពាក្យ **ប្រមាទ** គឺ ការធ្វេសប្រហែស មានន័យជ្រៅ មួយទៀត គឺការធ្វេសប្រហែសឲ្យពេលវេលាកន្លងទៅ ដោយមិនបានធ្វើអំពើល្អ ព្រោះថាជីវិតមិនទៀង ។ អំពើល្អ គឺអំពើជាកុសល ជាបុណ្យ ។ ដូចជាការឈឺឆ្អាលជួយអ្នកដទៃ ក៏ជាបុណ្យដែរ ការដឹកដៃមនុស្សចាស់ឆ្លងផ្លូវ ក៏បានបុណ្យដែរ ដូច្នេះ បុណ្យមិនចាំបាច់មានប្រាក់កាសទើបធ្វើបុណ្យបាននោះទេ ។

ដើម្បី ឲ្យសីលយើងកាន់តែជាត់ជំ មិនស្វាប់ យើងត្រូវមាន ការសង្រួមថែមទៀត ហៅថា ឥន្ទ្រិយសំវរសីល គឺការសង្រួមឥន្ទ្រិយ មានទ្វារទាំងប្រាំមួយជាដើម គឺ ទ្វារ (ភ្នែក ត្រចៀក ច្រមុះ អណ្តាត កាយ ចិត្ត) ។

រួមសេចក្តិទៅ ការប្រតិបត្តិ តាមសីល៥ មានប្រយោជន៍ច្រើនណាស់ អាចនាំមកនូវសេចក្តីសុខដល់ ខ្លួនយើងផង ដល់គ្រួសារយើងផង និងដល់អ្នកដទៃផង ។

បើមនុស្សលោកកាន់ សីល បាណា បានគ្រប់ៗគ្នា នោះមិនត្រឹមតែមនុស្សលោកបានសេចក្តីសុខ ដោយគ្មានសង្គ្រាមប៉ុណ្ណោះទេ តែសត្វទាំងពួង ដូចជា សត្វស្វាប ចាប ក្អែក សារិកាកែវ ជាដើម ក៏គ្នាបានសេចក្តីសុខដែរ ។